

FÆNGSELSBETJENTE MED SVAJ I BUKSEN

Der herskede bløde værdier, bredfløjl og langt hår inden for fængelsmurene i halvfjerdserne. Det var dengang, en fængselsbetjent skulle hedde enhedsfunktionær, og de indsatte kunne låse døren indefra.

Af Kristian Westfall

Uanset hvordan man anskuer fængselsbetjentens rolle i danske fængsler i halvfjerdserne og firserne, kan man slå fast, at den var anderledes i forhold til tidligere.

Ideen om den nye fængselsbetjent – kaldet enhedsfunktionæren – blev introduceret i Ringes nye statsfængsel i 1975. Meningen var at ophæve skellet mellem fængselsbetjente og værk mestre, og titlen skulle understrege den nye og komplekse rolle som fængselsbetjente udfyldte.

Det var dermed et farvel til den gamle fangevogter-opfattelse og et goddag til den nye fængselsfunktionær, der både kunne tale med de indsatte om deres problemer og stå for sikkerhed og orden.

Det var med andre ord den berømte balance mellem det hårde og det bløde, der blev introduceret med enhedsfunktionæren.

HIPPIERNE KOM OPPEFRA

Tendenserne inden for murene var naturligvis farvet af de ændringer i kultur- og familiemønstre, som kendetegnede hele samfundet.

Ungdomsoprøret kom oppefra med de to "hippie"-direktører, Lars Nordskov Nielsen og Hans Henrik Brydensholt, der huserede i direktoratets direktørstol fra 1967 til 1980.

KAP. 8

Hver måned i årets løb fortæller vi om de mennesker, visioner og magtkampe, der skabte et af Danmarks stærkeste fagforbund.

” Han var rigtig dygtig. Når han kom tilbage fra et møde, slog han sig ned med en kop kaffe og en smøg og fortalte om, hvordan mødet var gået. Han var sjov, og i begyndelsen var han lidt en hippie, men han udviklede sig til at blive helt normal og pæn i tøjet,” siger forbundskontorets tidligere sekretær, Tove Thygesen, om Søren Andersen.

De gjorde op med en række gamle forestillinger og institutioner. Fængselsvæsenet blev i 1973 til Kriminalforsorgen og skulle nu være en blanding af forsorg og fængsel. Behandlingsfilosofi og rehabilitering var de nye ord.

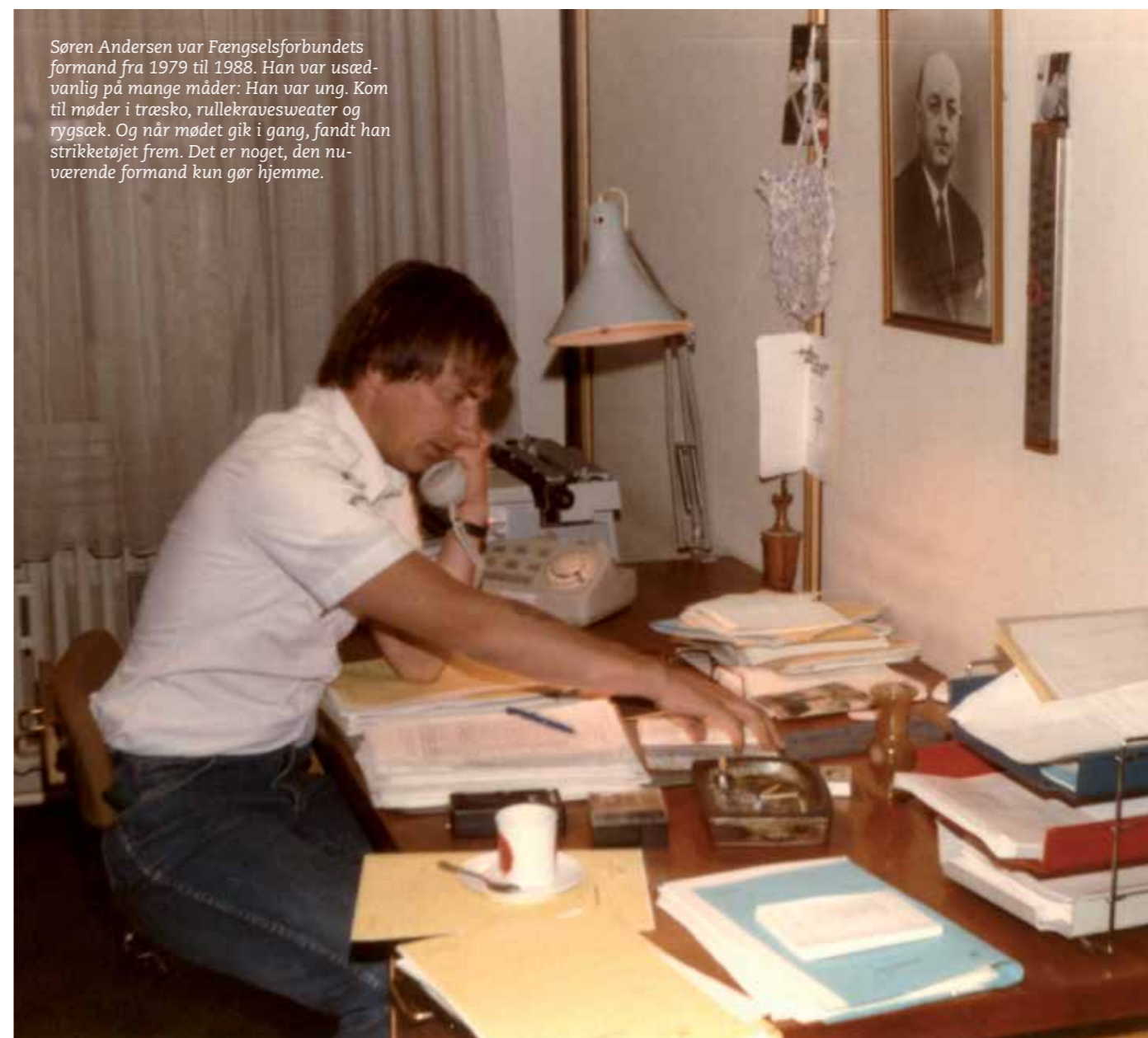
I Ringe Statsfængsel – der gik forrest – skulle de indsatte for eksempel selv lave mad, og nogle indsatte fik mulighed for at låse deres dør indefra. En praksis der dog ikke har overlevet til i dag.

VANSKELIG FORANDRING

En del fængselsbetjente var skeptiske over for de nye toner. Rasende indlæg fra garvede fængselsbetjente i Fængselsfunktionæren gjorde det umiskendeligt klart for forbundet, at hvis de skulle være socialpædagoger, blev det over deres lig.

Men Fængselsforbundets formand, Svend Laustsen, var imødekommende og fremsynet. Han havde allerede på et fængselsmøde på Nyborg Strand i 1972 talt for, at forsorgsarbejdet blev delegeret ud til basispersonalet.

Så selvom ordningen blev gennemført med modstand i Ringe, kom den efterfølgende til at bane vejen for hele Kriminalforsorgen.

Søren Andersen var Fængselsforbundets formand fra 1979 til 1988. Han var usædvanlig på mange måder: Han var ung. Kom til møder i træsko, rullekravesweater og rygsæk. Og når mødet gik i gang, fandt han strikketøjet frem. Det er noget, den nuværende formand kun gør hjemme.

STRIKKENDE FORMAND

Der var også nybrud i Fængselsforbundets rækker. I 1979 blev Søren Andersen valgt som formand. Han var yngre end sine forgængere i hvervet og anvendte en anden tøjstil: Han kom til møder i træsko, rullekravesweater og rygsæk.

Og han fuldendte billedet af en hippie ved at strikke under møderne.

Det til trods husker forbundskontorets tidligere sekretær, Tove Thygesen, ham som en god formand: "Han var rigtig dygtig. Når han kom tilbage fra et møde, slog han sig ned med en kop kaffe og en smøg og fortalte om, hvordan mødet var gået. Han var sjov, og i begyndelsen var han lidt en hippie, men han udviklede sig til at blive helt normal og pæn i tøjet."

ARBEJDE, UNDERVISNING, FRITID

Det straffesystem, der var indført med statsfængslerne tilbage i 1850'erne, var efterhånden en smule tragikomisk i Danmark. Ideen om at statisk arbejde uden udfordringer kunne få kriminelle på ret køl, var forældet.

Det gik heller ikke så godt med den resocialiserende indsats. For eksempel var 55 procent af de indsatte på overførselsindkomst,

mange havde været fjernet fra hjemmet i barndommen og halvdelen havde et spiritus- eller stofmisbrug. Det gamle system havde med andre ord spillet fallit, og dem med langt hår og hang til urtete havde en løsning.

Nu skulle de indsatte være mere selvhjulpne. De skulle tage ansvar for deres egne forhold, forbedre deres sociale færdigheder og beskæftiges på måder, der så vidt muligt lignede forholdene uden for fængslets mure.

Der blev dannet en ny struktur kaldet AUF (arbejde, undervisning, fritid). Den blev først praktiseret i det nye Statsfængsel i Jyderup i 1988.

Her kunne de indsatte arbejde med mere moderne fag end den gamle, monotone fængselsproduktion. Undervisningsdelen blev kraftigt opgraderet til at omfatte almindelige skolefag, it og kompetencegivende grundforløb. Og en egentlig misbrugsbehandling blev sat i sving.

Alt sammen på baggrund af det nye syn på indsatte og ikke mindst fængselsbetjentens rolle som andet end nøglesvingende madvognstriller.

FÆNGSELSFORBUNDET FYLDER 100 ÅR

Landets fængselsbetjente har organiseret sig i et fælles fagforbund siden 1913. Det fejrer vi i Fængselsfunktionæren med at kigge tilbage på den faglige organisering på vores arbejdsplads. Artiklerne bygger på historikeren Søren Federspiels bog 'Fagligt fællesskab under forandring. Fængselsforbundet i Danmark 1913-2013'.